

СЕМАНТИКО-СИНТАКСИЧНА СТРУКТУРА ПРОСТИХ РЕЧЕНЬ ІЗ НАПІВПРЕДИКАТИВНИМИ АД'ЕКТИВНИМИ КОМПОНЕНТАМИ

Анотація. У статті досліджено прості речення із напівпредикативними ад'єктивними компонентами в семантико-синтаксичному аспекті; потрактовано напівпредикативні ад'єктивні компоненти як актуалізовані через відокремлення однокласові або кількаслівні синтаксичні утворення, що постали внаслідок згортання простого елементарного речення в нереченнєву пропозицію; охарактеризовано вторинний ад'єктивний комплекс, його граматичні та семантичні зв'язки з базовою частиною простого ускладненого речення; проаналізовано семантико-синтаксичні макроситуації, що їх репрезентують прості речення із напівпредикативними ад'єктивними компонентами; визначено вторинні предикатно-атрибутивні відношення (з адвербіальними відтінками часу, причини, мети, допусту, характеристики тощо) між основною та згорнутою пропозиціями.

Ключові слова: ад'єктив, просте ускладнене речення, напівпредикативний ад'єктивний компонент, пропозиція, первинна предикація, вторинна предикація, макроситуація.

Kulbabska Olena, Teslitska Halyna
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

SEMANTIC-SYNTACTICAL STRUCTURE OF SIMPLE SENTENCES WITH SEMI-PREDICATIVE ADJECTIVE COMPONENTS

Summary. The article explores simple sentences with semipredicative adjective components in semantic-syntactic aspect; secondary predication has been analysed as a marker of semantic complication of simple sentences with semipredicative adjectival components. Semipredicateness is defined as a syntactic category of a simple (monopredicative) complicated sentence, that has acquired formal features, namely, its structuring according to a certain grammatical pattern, where the participle, the verbal adverb, the adjective or the noun with an apositive function take a central position; its intonation of detachment; its syntactic autonomy and dismemberment. In this respect, semipredicative adjectival components is interpreted as embodied through detachment mono- or multi-lexeme syntactic formations appearing as a result of shortening of a simple elementary sentence into a non-sentence proposition. A central position in it is occupied by a secondary attributive syntaxeme represented by an adjective, that is grammatically and semantically related to a basic part of a simple complicated sentence and it illustrates secondary predicative-attributive relations (sometimes bearing adverbial features). The research focuses on the study of the results of simple sentences with semipredicative adjectival components as representatives of macrosituations that are formed through combination of statements about basic and secondary situations. Grammatical and semantic correlations of secondary adjectival syntaxemes with a subject and predicate of the basic structure of a simple elementary sentence. Basic types of realization of semantic-syntactical relations between the proposition represented by a sentence and the shortened proposition have been characterized through categories of relative temporality, relative modality and partial individualization of semipredicative adjectival components.

Keywords: adjective, simple complicated sentence, semi-predicative adjective component, proposal, primary predication, secondary predication, macrosituation.

Постановка проблеми. Речення як спосіб номінації події, певної ситуації – реальної чи гіпотетичної – є багатовимірним, оскільки номінація події не обов'язково має форму предикативної одиниці. Ту саму позамовну ситуацію можна відобразити різними структурними типами речень, розмежованими за «ступенем синтаксичного членування, структурними схемами і способом вираження компонентів структурних схем» [2, с. 68], пор.: 1. *Господиня змащувала пір'ям паски* (В. Китайгородська); 2. *За вікном пропливали зелені гори, повиті ніжним серпанком* (В. Даниленко) // *Гори пропливали + Гори розкинулися за вікном + Гори були зелені + Серпанок повив гори + Серпанок здався ніжним*. Отже, ситуація є ідентифікатором елементарності / неелементарності простого речення: елементарне із семантичного погляду речення (1) означає одну ситуацію, одну подію, тоді як просте неелементарне речення (2) орієнтоване на ієрархію кількох «наборів ситуацій» [12, с. 105], одна

з яких розгорнута в суб'єктно-предикатну структуру (*Гори пропливали*), а інші – як згорнуті (побічні, додаткові) номінації ситуацій найчастіше у формі словосполучень (*зелені гори, повиті серпанком, серпанком ніжним*). Як часткові знаки ситуації, такі словосполучення роблять монопредикативне речення поліпредикатним, тобто таким, що містить «одиничні порції» інформації про ситуацію [9, с. 62; 13, с. 89–96].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На позначення структури ситуації, події українські граматики використовують поняття пропозиції, витлумачуючи її як стабільне семантичне ядро, об'єктивну семантичну константу речення [2, с. 121; 5, с. 56; 6, с. 28; 8, с. 141]. Вона є частиною речення, позбавленою супровідних суб'єктивних значень, та перебуває «поза проекцією, якої надає реченню його певна формальна організація» [2, с. 122].

Оскільки в сучасному розумінні прикметник є пропозитивним еквівалентом дієслова, то Н. Арутюнова виокремлює особливий спосіб формування

пропозиції атрибутивним словосполученням («атрибутивна реалізація пропозиції»), коли дієслову відповідає не ім'я, а його означуване [1, с. 133–134]. Наприклад, у реченні *Світ сміється, скупаний росою* (А. Душак) репрезентує дві пропозиції: першу (із предикатом процесу) оформлено предикативною конструкцією *Світ сміється*; другу – непередикативною конструкцією – ад'єктивним зворотом *скупаний росою*, стрижневий компонент якого – дієприкметник, а залежний – іменник, що виражає об'єктно-суб'єктні відношення. Дериваційною основою цього словосполучення треба вважати предикативну структуру *Роса скупала* [світ], отож воно має приховану (потенційну, імпліцитну) предикативність, виформовує формально-семантичні співвідношення з іншими типами синтаксичних одиниць, пор.: *Світ сміється, скупаний росою* // *Світ сміється, бо скупаний росою* // *Роса скупала світ, і він сміється* // *Роса скупала світ* – він сміється. У такий спосіб ад'єктивні компоненти, потрапляючи в комунікативний фокус речення завдяки інтелектуальному відображенню конкретної події мовцем, часто стають глибинними предикатами, що доводять, наприклад, причиново-наслідкові семантико-синтаксичні відношення між вторинним предикатом (*скупаний*) і базовим (*сміється*).

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Ускладнене речення, репрезентуючи два чи більше повідомлення про дійсність, оприявнює певне співвідношення між одиницями інформації – пріоритетною та коментувальною, уточнювальною чи пояснювальною пропозиціями. Саме вторинні предикатні синтаксеми, виражені прикметниками й дієприкметниками, здатні передавати сукупність додаткових порівняно із семантично елементарним реченням значень атрибутивності, адвербіальності, модальності, а в типових виявах – виконувати роль показника семантико-синтаксичних відношень між реченнєвою пропозицією (на формально-синтаксичному рівні – предикативною одиницею) та пропозицією, оформленою нереченнєво [2, с. 140; 18, с. 201 та ін.], демонструвати внутрішньореченнєвий аналітизм через уведення до цілісної реченнєвої структури відокремлених конструкцій [11, с. 84].

Метою нашої статті є дослідження семантико-синтаксичних особливостей простих речень із напівпредикативними ад'єктивними компонентами (НАК).

Виклад основного матеріалу дослідження. В українському мовознавстві предикацію витлумачують як категорію, що охоплює семантико-синтаксичні відношення предиката і субстанційної синтаксеми у функції суб'єкта, який безпосередньо корелює з предметом думки [3].

У простому реченні, ускладненому ад'єктивними НК, предикація має специфічний вияв: первинна предикація відбиває акт утворення простого семантично елементарного речення як знака однієї ситуації, тобто репрезентує структурно-семантичний мінімум простого елементарного речення, сформований базовим предикатом та зумовленими його семантико-синтаксичною валентністю іменниковими синтаксемами, які вказують на відповідні ролі (функції) істот і неживих предметів; тоді як вторинна предикація відображає в модифікованому елементарному простому реченні мікросистему потенційних аналогів суб'єктно-предикатних від-

ношень та вторинні семантико-синтаксичні відношення між основною та згорнутою пропозиціями [13, с. 24–25]. Наприклад, у реченні *Іду по траві я, запашиій і високій* (А. Душак) фіксуємо в базовому простому елементарному реченні вияв первинної предикації (*Іду по траві я*) та вторинної предикації в модифікованих простих елементарних реченнях (*Трава є запашина; Трава є висока*). Усі три пропозиції структурують різнорангові предикати – базовий (*іду*) та не зумовлені валентністю базового предиката вторинні предикати (*запашина й висока*), а також спільний суб'єкт (*трава*). До того ж між реченнєвооформленою пропозицією та згорнутими постають предикатно-атрибутивні й еднальні семантико-синтаксичні відношення, як-от: *Іду по траві я, яка є запашиною і яка є високою*.

Термін «вторинна» щодо предикації відображає пропозитивну семантику модифікованого (вторинного) предиката паралельно з базовим, основним предикатом. До того ж вторинна предикація близька до первинної за такими семантичними ознаками: 1) двокомпонентність – наявність семантичного суб'єкта (S_1 або S_2) і вторинного предиката (P_2); 2) семантико-синтаксичні відношення між зазначеними компонентами є предметно-ознаковими; 3) засоби вираження вторинної предикації вирізняються багатством семантичних і морфологічних варіантів.

Для простих ускладнених речень наявність структур вторинної предикації є конститутивною ознакою. Тому маємо підстави вести мову про вторинну предикацію атрибуції, що встановлює семантичний зв'язок між суб'єктом (об'єктом) і його потенційними якістьми, ознаками. Конструкції вторинної предикації є результатом процесів синтаксичної компресії та редукції; вони маркують «наявність внутрішньореченнєвої структури, співвідносної з предикативною, але такої, що не являє собою самостійного речення» [15, с. 65].

Типи семантико-синтаксичних кореляцій НАК із базовим реченням ґрунтуються на тотожних або суміжних відношеннях між елементарними частинами складних речень [2, с. 140; 7, с. 133; 18, с. 201 та ін.]. У цьому аспекті вторинні предикатні синтаксеми, виражені прикметниками й дієприкметниками, – це мінімальні функційні синтаксичні одиниці, репрезентанти синтаксем невалентного характеру, які утворено внаслідок різноманітних перетворень вихідних семантично елементарних речень для вираження імпліцитних предикатно-атрибутивних і предикатно-адвербіальних семантико-синтаксичних відношень, супроводжуваних первинною для нейтралізованих лексично тотожних предикатів семантикою дії, процесу, стану або якості. Вони належать до двох розрядів вторинних предикатних синтаксем – атрибутивних і адвербіальних (інші розряди – модальні, кількісні та апозитивні), семантику яких зумовлює контекст.

Пропозитивність речення, ускладненого НАК, прогнозують синтаксичні потенції та семантика предикатів: *базового* – у вихідному елементарному реченні з реальними субстанційними відношеннями; *модифікованого*, що його представляють атрибутивна й адвербіальна синтаксеми у складі напівпредикативної конструкції, напр.: *Але дівчина, завжди привітна, сьогодні була різкою* (Ірина Вільде) // *Дівчина, (ЯКА) завжди була привітна, сьогодні була різкою; Птиця*

якась, **приваблена світлом**, пустилася летіти до вікна (Б. Лепкий) // *Птиця якась пустилася летіти до вікна* + (БО) **Світло привабилло її**. Абсолютно очевидно, що вторинна предикатна синтаксема, виражена ад'єктивом, зберігає суб'єктну валентність вихідного предиката: у лівобічній субстанційній позиції може перебувати як базовий суб'єкт (у 1-ому прикладі – *дівчина*), так і вторинний (у 2-ому прикладі – *світло*).

Предикатно-атрибутивні синтаксеми, формально виражені прикметниками й дієприкметниками, репрезентують належність ознаки певній субстанції, її відносно-якісні або кількісні характеристики. У дериваційному плані вони корелюють із різними предикатами вихідного елементарного речення:

1) предикатом якості, пор.: *Починають випускати пахоці зі свого жовтого сердечка застигли в чеканні дива медунки – **рожеві, сині*** (В. Київгородська) // *Медунки є **рожеві*** → *Починають випускати пахоці... медунки – **рожеві***; *Медунки є **сині*** → *Починають випускати пахоці... медунки – **сині***;

2) предикатом дії, пор.: *Хтось **вимостив** доріжку череп'ям* → *Але доріжка, **моцена** череп'ям, уже й зеленим мохом поросла* (Л. Костенко);

3) предикатом процесу, пор.: *Сонце **приласкало** сади* → *А десь дозрівали сади, **приласкані** цим сонцем* (В. Шевчук);

4) предикатом стану, пор.: *Голос **тремтів** від зворушення* → *І ви кажете ні? – промовив голосом, **тремтячим** від зворушення* (О. Кобилянська).

Номінація подій простими реченнями з актуалізованим атрибутом пов'язана з відношеннями «глибинної, семантичної предикації» [13, с. 89]. Найповніше атрибутивно-конкретизувальні відношення виражають відокремлені якісні прикметники при іменнику із семантикою предметності (...*медунки – рожеві, сині*); по-друге, у разі поєднання ад'єктивів із непередметними іменниками (...*голосом, тремтячим*...) вторинні атрибутивні синтаксеми набувають похідних, переносних значень і, по суті, характеризують не стільки абстрактні поняття, скільки стан або емоції особи, про яку йдеться в реченні; і насамкінець, характеризувальна функція ад'єктива полягає в тому, що ознаки об'єкта сприймаємо як його індивідуальні властивості у стосунку до дії (...*сади, приласкані цим сонцем*).

Предикатно-адвербіальні синтаксеми, виражені ад'єктивами, репрезентують зв'язки між ситуаціями, подіями і виражають різну семантику (у концепції Т. Масицької «семантико-синтаксичні залежності» [14, с. 79]):

І. Темпоральності (у співвідношенні з дійовою ознакою базового предиката), зокрема на означення: а) одночасності явищ, подій, напр.: *Гандзя була лише в одній сорочині, **довгий до кісток і підперезаній червоною крайкою*** (І. Франко); б) різночасності, напр.: *То була одна **нужденна халабуда, пізніше обсаджена вербали*** (І. Франко); *Свідками цієї **нещадної боротьби за життєвий простір є й залишки народів, **колись великих***** (І. Білик). За умови вираження вторинної предикатної синтаксеми прикметником або дієприкметником спостережено збагачення вихідного значення дії, процесу, стану, якості темпоральною семантикою.

II. Контекстуальне значення прямої зумовленості:

2.1. Причиново-наслідкове, або мотивації (хоч у морфологічній структурі дієприкметників і прикметників у складі НК немає морфем на означення причинових відношень): напр.: ***Неприступні** в своїх болотах, вони [серби] не хочуть визнавати ніяких володарів над собою* (П. Загребельний) // *Серби не хочуть визнавати ніяких володарів над собою, (БО) вони **неприступні** в своїх болотах; **Одягнутий** у добротний кожух з вовчого хутра і в лисячу шапку з малиновим верхом, **він** [хан] чимось скидався на дужого пса-вовкодава* (В. Малик) // ***Він** [хан] чимось скидався на дужого пса-вовкодава, (ОСКІЛЬКИ) **він** був **одягнутий** у добротний кожух з вовчого хутра і в лисячу шапку з малиновим верхом*. Отже, характерними для каузативних ад'єктивних синтаксем є: 1) співвіднесеність із підрядними часовими частинами складнопідрядного речення; 2) поєднання значення вихідного предиката (дії, процесу, стану, якості) та причини.

2.2. Умови, за якої відбуваються чи могли б відбуватися певні події, явища, тривання стану або відповідної ознаки. «Адвербіальне ускладнення атрибутивної семантики прикметника відбувається тоді, коли він, за винятком значення ознаки предмета за дією, набуває прислівникової семантики умови. Такі прикметники мають дифузну природу й чітко виражений обставинний відтінок (до них, окрім питання *який?*, можна поставити питання *за якої умови?*)» [13, с. 302–303], напр.: *На **дереві, сухому й трухлявому, й листя не росте*** (Народна творчість) // *Листя не росте на **дереві, (ЯКЩО) воне сухе і трухляве***. Дієприкметники набувають семантичного відтінку умови лише в певному контекстуальному оточенні. У структурі речення дієприкметник і утворюваний ним зворот внаслідок семантичного зв'язку із дієсловом-присудком, окрім атрибутивної функції, виражає й адвербіальне значення, що зумовлює поліпредикативність такого речення. Наприклад: *Яблуко, **достигле від сонця, саме падає*** (Народна творчість) // *Яблуко саме падає, (ЯКЩО, КОЛИ) вого **достигне від сонця***.

2.3. Допусту, якщо в реченнєвому контексті містять указівку на реальну модальність і характер явища, яке суперечить повідомлюваному наслідкові, напр.: ***Обеззброєний** щирістю і прямою князя **Ярослава, він** [Гор] все ж не хотів здаватися* (В. Малик) // ***Він** [Гор] все ж не хотів здаватися, (ХОЧА) щирість і прямота князя **Ярослава обеззброїли його; Навіть розкутана** вже з шаликів, стояла **Мотронька** ще якийсь час посеред хати* (Ірина Вільде) // ***Мотронька** ще якийсь час посеред хати, (НЕЗВАЖАЮЧИ НА ТЕ, ЩО) **її розкутали** вже з шаликів*. За нашими спостереженнями, організаційними центрами згорнутих пропозицій найчастіше стають вихідні предикати дії, процесу, стану, якості, ускладнені допустовою семантикою.

III. Із характеризувальним значенням функціують атрибутивні синтаксеми, репрезентовані прикметником і дієприкметником у складі подвійного присудка, що за певних комунікативних умов може зазнавати відокремлення, утрачаючи власне-предикативне значення й набуваючи ознак напівпредикативності. Такі НАК у позиції предиката якості-стану маркують тимчасовий стан, фізіоло-

гічні, фізичні, психологічні властивості й ознаки, що їх виявляємо в момент дії суб'єкта-істоти або персоніфікованого суб'єкта, як-от: *Йшли мовчки + Зосередилися в собі* → *Йшли мовчки, зосереджені в собі, вдаючи, що подумки прощаються зі мною* (І. Франко); *А Матій ще сидів на припічку + Матій (був) блідий + Матій (був) розбитий + Матій тремтів* → *А Матій ще сидів на припічку, блідий, розбитий, тремтячий, сидів без мислі і руху* (І. Франко).

IV. Із порівняльно-атрибутивним значенням, якщо НАК ускладнюють порівняльні частки *наче, неначе, ніби, нібито, мов, немов, мовби, мовбито* або вони означаючи більшу чи меншу міру вияву зіставленої ознаки між об'єктами однієї категорії або між представниками різних класів, незалежно від того, чи є ця подібність постійною / мінливою, справжньою / уявною, напр.: *Непорушно стоять дерева, ніби загорнені в сутінь, ясно вкриті краплинами роси* (М. Коцюбинський); *А дорога, стрімкіша й вища, веде аж у полонину* (О. Кобилянська); *Між дубами, вищими од усіх, підвів голову і наш лісовий «дід»* (С. Васильченко).

За слушним зауваженням О. Кульбабської, НАК «є менш уживаними для маркування авторизації, оскільки їхня ознака вже є результатом сприйняття чи оцінки, не містить формально вираженої вказівки на суб'єкта авторизатора, натомість репрезентована ознака властива мовцеві, який сприймає зором зовнішній вигляд людини, особливості предмета тощо. /.../ Позичка авторизувального суб'єкта додає ще один суб'єктний план – ситуацію авторизації» [13, с. 332].

Як стверджує Р. Христіанінова, «семантична структура поліпропозитивного речення відбиває стосунки між взаємопов'язаними ситуаціями об'єктивної дійсності» [17, с. 169]. За семантикою вторинні ад'єктивні компоненти у структурі поліпропозитивного речення можуть бути поширювальні та обмежувальні.

Поширювальні вторинні ад'єктивні компоненти не є обов'язковими у структурі речення, якщо виконують означальну функцію при опорному субстантиві та посідають синтаксичну позицію атрибута до нього. Семантичну структуру таких речень можна представити як кон'юнкцію (поєднання) ситуацій S_1 (основного складу речення) та S_2 (вторинного компонента), при цьому S_2 стосується вже конкретизованого об'єкта, напр.: *Збадьорений й, якийсь оновлений, внутрішньо зміцнений, Богдан підійшов до гурту* (О. Гончар) // *Коли Богдан підійшов до гурту, то він був збадьорений, якийсь оновлений, внутрішньо зміцнений*. «Денотативний зміст можна назвати семантичним інваріантом речення, якому в конкретному мовленні відповідають семантичні варіанти речення» [10, с. 17]. Таким «згорнутим» варіантом певної цілісної ситуації є НАК.

Ад'єктивні компоненти з обмежувальною семантикою доповнюють значення опорного субстантива або уточнюють його відповідно до потреб повідомлення, а отже, такий елемент є обов'язковим у структурі речення. Мова йде про те, що в таких реченнях для формування кон'юнкції необхідне усвідомлення вторинної ознаки як визначальної риси субстанційної синтаксеми в основному складі речення, напр.: *Не все, вимріяне з дитинства, сповнюється* (М. Івасюк).

В українському мовознавстві поняття «семантична структура речення» (синонімічні терміни «глибинна», «власне-семантична» структури) ґрунтується на ідеї вияву смислу речення, а отже, її витлумачують як «інваріант, спільну основу об'єднання ряду формально неоднотипних, але однотипних із змістового боку конструкцій», таких, які «відображають однотипні реальні ситуації» [4, с. 44; 11, с. 216]. У композиційному аспекті семантика речення виформовує певну семантичну конфігурацію, утворену поєднанням пропозиційної та ситуативної структур. За значенням у структурі речення можна виокремити такі типи НАК [16, с. 7]:

1) істотної характеристики, важливих ознак предмета, на які автор звертає увагу іншого комуніканта. Зі свого боку, за ступенем значущості їх об'єднаємо в підгрупи:

– ад'єктивний компонент є обов'язковим для розуміння інформаційного обсягу всього речення, визначення семантико-синтаксичних відношень між пропозиціями, напр.: *Боніфатій не такий іуда, як той, євангельський* (М. Івасюк); *Він [фокстрот] належить у нас до танців, заплямованих тавром розпусти й виродження* (В. Підмогильний); *Янчук, завжди лагідний і поступливий у стосунках з Юрієм, різко обернув до нього своє поплотніле обличчя* (М. Івасюк);

– ад'єктивний компонент уточнює або виразне значення окремих лексичних засобів речення, напр.: *За існуючим звичаєм муж додавав до вина, принесеного жоною, маеток такої самої високості* (П. Загребельний); *Звизкала вона [Настя] за три роки, проведені в ханській юрті, і до ситої їжі, і до гарного одягу, і до прикрас дорогих* (В. Малик);

2) нейтральної функції, якщо НАК визначають предмет, називаючи його сталою ознаку: *Город Глібів, заснований зовсім недавно князем Глібом, перестав існувати* (В. Малик); *Імператорські камерарії принесли їй якесь широке чорне накриття, підбите червоним* (П. Загребельний);

3) додаткового повідомлення, якщо НАК цілком увиразнюють нові ознаки предмета чи явища, напр.: *Татарські гурти, тепер збиті з пантелику, кинулися навітки* (В. Івасюк).

Висновки дослідження і перспективи. Отже, семантику простого речення, ускладненого НАК визначають комбінація первинної та вторинної предикації, поліситуативність, поліпропозитивність, поліпредикатність, моно / полісуб'єктність. Зазначений тип синтаксичних одиниць із асиметричністю семантико-синтаксичної та формально-синтаксичної структур виражає не тільки характерні для простих елементарних речень первинні семантико-синтаксичні відношення, а й вторинні, що ґрунтуються на тотожних (суміжних) співвідношеннях між частинами складного речення, з якими вони перебувають у формально-семантичних кореляціях.

Напівпредикативні ад'єктивні компоненти як синтаксичне явище варто розглядати в контексті, оскільки їхня функція в інформаційній будові тексту залежить від контактного / дистантного розміщення конструкції щодо означуваного слова та інших морфологічних чи синтаксичних чинників.

Предметом наступних досліджень слугуватимуть формально-синтаксичні зв'язки напівпредикативного ад'єктивного компонента із предикативним центром базового речення.

Список літератури:

1. Арутюнова Н.Д. Предложение и его смысл: логико-семантические проблемы. Москва, 1976. 383 с.
2. Вихованець І.Р. Граматика української мови. Київ, 1993. 368 с.
3. Вихованець І.Р. Навколо проблем предикативності, предикації і предикатності. *Українська мова*. 2002. № 1. С. 25–31.
4. Вихованець І.Р., Городенська К.Г., Русанівський В.М. Семантико-синтаксична структура речення. Київ, 1983. 219 с.
5. Вінтонів М. Пропозиційний аспект висловлення. *Вісник Донецького національного університету / відп. ред. Є. Отін*. Вип. 1. Донецьк, 2014. С. 51–58.
6. Городенська К. Реченнєвотвірний потенціал предикатів якості. *Лінгвістичні студії / наук. ред. А. Загнітко*. Донецьк, 2001. Вип. 7. С. 27–31.
7. Городенська К.Г. Дери́вація синтаксичних одиниць. Київ, 1991. 192 с.
8. Гуйванюк Н.В., Кульбаська О.В. Репрезентація пропозиційних структур на рівні двоскладного речення. *Науковий вісник Чернівецького університету / наук. ред. Н.В. Гуйванюк*. Чернівці, 1998. Вип. 34 : Слов'янська філологія. С. 141–145.
9. Гуйванюк Н.В., Кульбаська О.В. Ситуація як денотат речення-висловлення. *Семантика мови і тексту : матеріали ІХ Міжнар. наук.-пр. конф. (м. Івано-Франківськ, 26-28 вересня 2006 р.)*. Івано-Франківськ, 2006. С. 60–63.
10. Єрмоленко С.Я. Семантичний аспект дослідження синтаксису і проблеми стилістики. *Мовознавство*. 1981. № 1. С. 16–25.
11. Загнітко А.П. Теоретична грамати́ка української мови. Синтаксис. Донецьк, 2001. 662 с.
12. Кульбаська О. Вторинна предикація та засоби її вираження у простому реченні. *Вісник Житомирського державного університету*. Житомир, 2006. Вип. 27. С. 108-111.
13. Кульбаська О.В. Вторинна предикація у простому реченні. Чернівці, 2011. 672 с.
14. Масицька Т.Є. Типологія семантико-синтаксичних реченневих залежностей. Луцьк, 2016. 416 с.
15. Мойсієнко А. Синтаксичні відношення в простому ускладненому реченні: синкретизм відношень. *Науковий вісник Чернівецького університету / наук. ред. Бунчук Б.І*. Чернівці, 2009. Вип. 475-477: Слов'янська філологія. С. 64–67.
16. Теслицька Г.І. Семантика та синтагматика простих речень з напівпредикативними ад'єктивними компонентами в українській мові : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова». Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. Чернівці, 2019. 20 с.
17. Христіанінова Р.О. Складнопідрядні речення в сучасній українській літературній мові. Київ, 2012. 368 с.
18. Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови. Київ, 2004. 408 с.

References:

1. Arutyunova, N.D. (1976). *Predlozhenie i ego smysl: logiko-semanticheskie problemy* [Sentence and its meaning: logical and semantic problems]. Moskva, 383 p.
2. Vykhoanets, I.R. (1993). *Hramatyka ukraïnskoi movy* [Grammar of the Ukrainian language]. Kyiv, 368 p.
3. Vykhoanets, I.R. (2002). Navkolo problem predykativnosti, predykatsii i predykatsynosti [Around the problems of predictability, predication and predicability]. *Ukrainska mova*, no. 1, pp. 25–31.
4. Vykhoanets, I.R., Horodenska, K.H., Rusanivskiy, V.M. (1983). *Semantyko-syntaksyschna struktura rechennia* [Semantic-syntactic structure of a sentence]. Kyiv, 219 p.
5. Vintoniv, M. (2014). Propozytsiinyi aspekt vyslovlennia [The propositional aspect of expression]. *Visnyk Donetskoho natsionalnoho universytetu / vidp. red. Ye.Otin*. Vyp. 1. Donetsk, pp. 51–58.
6. Horodenska, K. (2001). Rechennievotvirnyi potentsial predykativ yakosti [The sentence-forming potential of quality predicates]. *Linhvistychni studii / nauk. red. A. Zahnitko*. Donetsk, vyp. 7, pp. 27–31.
7. Horodenska, K.H. (1991). *Deryvatsiia syntaksysychnykh odynyts* [Syntax derivation]. Kyiv, 192 p.
8. Huivaniuk, N.V., Kulbabska, O.V. (1998). Rerezentatsiia propozytsiinykh struktur na rivni dvoskladnoho rechennia [Representation of sentence structures at the level of a two-fold sentence]. *Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu / nauk. red. N.V. Huivaniuk*. Chernivtsi, vyp. 34, pp. 141–145.
9. Huivaniuk, N.V., Kulbabska, O.V. (2006). Sytuatsiia yak denotat rechennia-vyslovlennia [Situation as denotation of sentence-expression]. *Semantyka movy i tekstu: materialy IX Mizhnar. nauk.-pr. konf. (m. Ivano-Frankivsk, 26-28 veresnia 2006 r.)*. Ivano-Frankivsk, pp. 60–63.
10. Iermolenko, S.Ya. (1981). Semantichnyi aspekt doslidzhennia syntaksysu i problemy stylistyky [The semantic aspect of the study of syntax and the problem of stylistics]. *Movoznavstvo*, no. 1, pp. 16–25.
11. Zahnitko, A.P. (2001). Teoretichna hramatyka ukraïnskoi movy. Syntaksys [Theoretical grammar of the Ukrainian language. Syntax]. Donetsk, 662 p.
12. Kulbabska, O. (2006). Vtorynna predykatsiia ta zasoby yii vyrazhennia u prostomu rechenni [Secondary predication and its means of expression in a simple sentence]. *Visnyk Zhytomirskoho derzhavnogo universytetu*, vyp. 27, pp. 108–111.
13. Kulbabska, O.V. (2011). *Vtorynna predykatsiia u prostomu rechenni* [Secondary predication in a simple sentence]. Chernivtsi, 672 p.
14. Masytska, T.Ye. (2016). *Typolohiia semantyko-syntaksysychnykh rechennievyykh zalezhnosti* [Typology of semantic-syntactic sentence dependencies]. Lutsk, 416 p.
15. Moisiienko, A. (2009). Syntaksysychni vidnoshennia v prostomu uskladnenomu rechenni: synkretyzm vidnoshen [Syntactic relations in a simple complicated sentence: syncretism of relations]. *Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu / nauk. red. Bunchuk B.I*. Chernivtsi, vyp. 475-477: Slovianska filolohiia, pp. 64–67.
16. Teslitska, H.I. (2019). *Semantyka ta syntahmatyka prostykh rechen z napivpredykativnymy adiektivnymy komponentamy v ukraïnskii movi* [Semantics and syntagmatic relations of simple sentences with semipredicative adjectival components in Ukrainian]: avtoref. dys. ... kand. filol. nauk: spets. 10.02.01 «Ukrainska mova». Chernivetskiy un-t im. Yu. Fedkovycha. Chernivtsi, 20 p.
17. Khrystianinova, R.O. (2012). *Skladnopidriadni rechennia v suchasniï ukraïnskii literaturnii movi* [Complex sentences in modern Ukrainian literary language]. Kyiv, 368 p.
18. Shulzhuk, K.F. (2004). *Syntaksys ukraïnskoi movy* [Syntax of the Ukrainian language]. Kyiv, 408 p.